

Knotwilg (*salix alba*) **Bernard Dujardin en Lieve Van de Sompele**

Deze karaktervolle boom is een groot deel mensenwerk. Geen aparte soort, maar eigenlijk een wilg die is aangepast als gebruiksboom. Het idee is oud, even simpel als praktisch. Op makkelijk bereikbare hoogte zaagt men de boom af, juist zo hoog dat het vee niet kan gaan knabbelen aan de jonge uitlopers die daar ontspruiten. De boom neemt nauwelijks ruimte in. De grond eromheen kan gewoon in gebruik blijven als weide –of akkerland. Ondertussen levert hij mooie rechte staken op, geschikt voor allerhande doeleinden. Door die periodiek af te zagen (om de 3à4 jaar) ontstaat een wondweefsel dat uiteindelijk een indrukwekkende knoest vormt, waarop steeds nieuwe uitlopers groeien. Het meest geschikt voor deze behandeling is de SCHIETWILG.

De knotwilg is makkelijk te planten op vochtige, voedselrijke gronden. In principe kan je gewoon een rechte staak van 2.5 tot 3 m met een doorsnede van 6à8 cm in de grond steken. De onderkant van de staak snij je schuin af om winddraaien te voorkomen. Het snijvlak moet wit zijn, bruine verkleuringen wijzen op watermerkziekte. De staak krijgt dan over de gehele lengte takken, die moeten verwijderd worden anders groeit hij uit tot een schietwilg. Hoe vlugger en vaker de takken aan de stam worden weggehaald hoe sneller de top van de boom groeit. Tijdens het eerste groeiseizoen kan je al tijdens de zomer een paar keer de zijtakken snoeien. De top of kruin kan ook uitgedund worden, men laat hierbij 8 tot 12 takken staan. Zo krijgen overblijvende takken meer ruimte om te groeien.

Na 3à4 jaar wordt de boom voor het eerst geknot. Alle takken worden op ongeveer 5 cm van de stam gezaagd. De boom zal dan weer veel nieuwe takken vormen vanuit de top. 2 jaar later is het opnieuw tijd voor het verwijderen van de takken op 8 tot 12 na. Hiermee wordt voorkomen dat vele jonge loten, die erg op elkaar staan, elkaar later in de groei belemmeren. Na 2 jaar opnieuw helemaal knotten (hoe ouder de boom hoe minder overstaanders er zullen worden overgehouden).

Een knotwilg is ook belangrijk voor de diversiteit in de natuur. Het is een natuurgebiedje op zich voor allerlei planten en dieren. Op het plateau dat ontstaat door het knotten blijven bladeren en takken liggen. Op den duur vormt dat een laag MOLM waar allerlei planten zich kunnen in vestigen. Mossen en paddenstoelen vestigen zich overal op de stam. Ook een groot aantal dieren profiteren van knotbomen. Doordat in het plateau regenwater blijft staan verrot het binnenste, zachtere kernhout waardoor de boom op den lange duur rot wordt. In deze holtes vinden allerlei dieren onderdak. Ze broeden er of houden zich schuil (vleermuizen, steenuilen, mieren, bijen,...) profiteren dan weer van de vroege bloei van de wilgen. Er is zelfs een specifiek knotwilgslakje.

Bloeiwijze met katjes. Een schietwilg is tweehuizig. D.w.z. dat je een boom hebt met gele mannelijke katjes (meeldraden) en bomen met groene vrouwelijke katjes (stamper). De korte vrouwelijke katjes worden door insecten bestoven. De vrucht is een doosvrucht met kleine zaden en lange zijdeachtige zaadpluizen.

Het blad is lancetvormig, zijdeachtig en donzig. De schors is donkergrijs, ruw met kruisende ribbels. De bloeiperiode is april-mei. Qua vorm heeft hij een korte, scheve stam met zware opstijgende hoofdtakken. De dunste loten hangen.

Wilgen werden al zeer vroeg gebruikt door de mens als bouw materiaal en voor allerlei vlechtwerk voor landbouw en visserij, oeverversteving... Door de opkomst van rotan

en kunststofproducten, ruilverkavelingen en drainage, verhuis naar lage loonlanden is deze wilgenteelt in verval geraakt. Nu is er opnieuw een herwaardering van de eenjarige twijgen (wissen) die zich goed lenen voor vlechthagen. Salicine (afgeleid van salix) uit wilgenschors (het best van 3-jarige takken) werd gebruikt voor het maken van aspirine. De schors wordt door het vee graag gegeten.

